

תפלה בעד גוי

1. ספר כלבו סימן כה (מובא במגן אברהם קפטא)

הרחמן הוא ידרשנו לטוב וכו' ויברך אותנו כל אחד ואחד בשמו וכו', ואם יש שם כותי אומר כל אחד ואחד ממנו בני ברית בשמו, לפי שאסור לברך הכותי כדכתיב (שם ז, ב) לא תחנם לא תתן להם חן. ו

2. שו"ת חיים ביד סימן לג

הנה תאבתי לעמוד על מי שיש לו גוי שהוא סוחר שלו ומרויח עמו ועושה לו טובה והוא חולה לשאול הגיע אי מותר להתפלל עליו שיחיה וגם לתת צדקה בעדו לת"ח שילמדו לרפואתו אם מותר או לא.

תשובה נראה לי דמותר גמור הוא וכמ"ש בסה"ח סי' תשמ"ו שיאידי /שיהודי/ שעשה לו גוי טובות כשזכרו צריך לומר עליו זכרו לברכה וכו' יע"ש ועיין בס' תתקפ"ב יע"ש. וע"ע בסה"ח סי' תש"ץ ועיין בס' מדרש תלפיות מע' אלף דמ"ה ע"ב יע"ש ועיין להרב ש"ץ דקכ"ו. ופוק חזי מ"ש בסה"ח סי' נז"ר יאודי ששלח נכרי למרחקים יכול לבקש עליו שישלם לשלום שאם לא ישוב חי שמא יעלילו על היאודים /היהודים/ יע"ש ועיין במ"ר והובא בילקוט במגילת אסתר סי' ב' ע"פ ויודע הדבר למרדכי וכו' וכתוב במג"א בא"ח והביאו בקש"ל במע' קוף בברכת הנהנין שכתב דכשיומץ שמת א' שאומרים ברוך דין האמת בלי שם ומלכות אפי' בגוי שיש לו צער במיתתו. וכה הראני זה בני כי ביצחק יקרא ה"ו להרב רוב דגן בקונ' אות לטובה אות מ"ה שנשאל אם מותר לעשות לחישה וברכה לגוי החולה שיתרפא וגם אם הוא גוי קטן ולא ידע מאי ליהוי שמא יהיה מחסידי אוה"ע = אומות העולם = אם מותר ג"כ לברכו ולעשות לו לחישה שיתרפא מחוליו והשיב אם כשבא אליו הגוי ויכול להשתמט ממנו למד לשונך לומר איני יודע אבל אם היה המציאות שהוא מכיר שיודע ללחוש ולא יוכל להשתמט אז מפני ד"ש = דרכי שלום = ואיבה מיבעי ליה ללחוש ולהתפלל עליו שיחזור למוטב ויתרפא והיינו דומיא דמפרנסים עניי כותים הבאים לשאול עם עניי ישראל מפני ד"ש וגם שאם תהיה שעת רצון ודבריו נשמעים ויתרפא יהיה קידוש ה' בדבר וגם אפשר שע"ז יהיה גר צדק ואח הטוב החה"ש והכולל כמה"ר אליהו קצין ה"ו אייתי ראייה לזה מן מעשה רב גבי אלישע הנביא שריפא לנעמן מצרעתו ובזה נעשה גר צדק וה"ל רפואת הנפש והגוף בבת א' ואף שלא היו ישראל בגלות א"כ כ"ש בזה"ז והיא ראייה חותכת וגם אמר מר שמר אביו הוא הקדוש מוהר"ק (אפי' שהוא ה"ה מחנה יאודה קצין) זלה"ה שהיה יודע ללחוש בא אליו גוי א' ואייתי בידיה תינוק מוטל על ערש דוי כמו פגר מת ועשה לו לחושה /לחישה/ וברכה ומיד נתרפא ויצא ממות לחיים ונעשה קידוש ה' ועיין למרן ב"ד בס' קנ"ח בס"א דכ' דאין לרפואתן /לרפואתן/ אפי' בשכר אם לא היכא דאיכא משום איבה דאז אפי' בחנם שרי אם לא יוכל להשמט ע"ש ובדואי דזהו לע"ז ממש ולא על כולם הוא אומר ועכ"פ דון מינה דבה"ז שאינם בסוג ע"ז וגם דאיכא איבה דודאי מיבעי ליה ללחוש ולברך ולהתפלל ובפרט אם הוא בדוק ומנוסה דהוי קידוש ש"ש = שם שמים = בדבר והא דאלישע תוכיח וגם מעשה רב דמוהר"ק הנז' ולפי הנראה דאין מי שיחלוק בדבר זה את"ד הרב הנז' כ"ש בנ"ד דמטי ליה הנאה מיניה אם יקום ויתהלך בחוץ ושלא להיות כפויי טובה על לעבר כנז"ל דפשיטא דשרי בלי שום פקפוק והיה לפלא בעיני דהן בעודני כותב זה בעת ההיא בא אלי בני ותלמידי הרב ועצום כמוהר"ר יעקב דמתקרי בכור יעבץ נר"ו לשאול ממני בגוי אחד שהוא מחסידי אוה"ע = אומות העולם = והוא זקן ומכבד תמיד לתורה ולומדיה וביקש ממנו בעשר חל"ת שיכתוב לו קמיעה אחת לכאב לב שיש לו שיתרפא ולא יוכל להשמט ממנו מה לעשות וזו הלכה העליתי שיכתוב על נייר חלק כסדר הזה הנני כותב קמיע זאת לשם הנושא אותה לשמירת גופו מן המזיקין ומכל חולי ומחלה ומכאב הלב וכו' בלתי שום שם קדוש וגם הכתיבה יהיה פרוביציאל שהוא כתיבת רש"י ועיין בארות המים סי' ד'.

ושבו בו בפרק בא נדון לפני כיוצא בזה ביאודי /ביהודי/ אחד סרסור מגוי אחד וחלה ונטה למות והגיע עד שערי מות ובא היאודי לפני באומרו שהוא ערב ליאודים שנתנו לו סחורות בהקפה לגוי זה והיאודי הסרסור יצא ערב בעדו ואם מת הגוי הסוחר הנז' יבא נזק והפסד ליאודי הסרסור הלזה שיצא ערב בעדו ובכן חילה פני שאקבץ עשרה ת"ח וילמוד תהלים בעד הגוי החולה הלזה וכן עשיתי מעשה והיה קידוש ה' גדול שקם מחוליו והכיר מעלת האומה ישראלית ושוב אירע עוד מעשה בגוי אחד תרג'ומאן אינגליז שחלה ונטה למות ושלח אלי שיתפלל בעדו שיחיה ונתרפא וחלם חלום הגוי הנז' כי תפילתי עשתה פירות והיה קידוש ה' גדול וכיוצא בזה נשאלתי בגוי שמבקש מאת חכמי ישראל שילמדו ויתפללו בעדו ויעשו לו יחודים בשמות הקדושים לעשות לו סגולה שימצא חן בעיני המלך וע"ז יבוא תועלת ליאודים אי מותר לעשותו או לא ולכאורה היה נראה דאסור דקי"ל בע"ז ע"פ לא תחנם לא תתן להם חן ועמ"ש הרב עה"ד סי' י"ט אות י"ח ומצאתי בסה"ח סי' אלף קי"ד שכתב וז"ל אם יאמר לך חכם אחד או נכרי או ישראל אכתוב לך קמיע כנגד החן או כנגד שתקבל דבריך בפני השרים או אם אמר אתן לך דבר שתשאנו עליך תתעשר לא מבעייתא דאסור לשאת לפי שמחלל שבת אלא אפילו בחול לא ישאנו עליו מפני שבטוח באותן הכלים ואומר ואל בינתך אל תשען וכתוב תמים תהיה כלומר אם תמים לא יהא לך אותן הדברים אלא תבטח בה' אלקיך ותתפלל לו דיעשה רצונך ואם לאו אין לחשוב כיון שאין אני נענה אעסוק באלו הדברים אלא יחשוב אם היה נגזר היתה תפילתי נשמעת ועוד זה דומה למי שיש לו אדון ומבקש שיתן לו שום חפץ ואינו רוצה לתת לו והולך לשר אחר כי אמר כיון שאין כח בידו לתת רוצה לתלות באדון אחר כך זה ואינו חושב שבשביל עון אין תפלתו נשמעת עכ"ל. ועיין בס' לב חיים ח"א סי' ס"א ובס' נפש חיים מערכת ת"ו אול"ב ובס' נפש כל חי מע' ת"ו מ"ש בעזר אלקים חיים

3. מסורת משה

להתפלל על גוי

כ"ז אחר שאל אם מותר להתפלל בעבור הגוי, שביקש שיתפללו בעבורו. והשיב רבינו שמואל, דהלא רואים ששלמה ביקש שבמקדש יענו הגוים גם אם אינם ראוים? ושאל אם יש לשאול שם אימם של הגוי, והשיב רבינו בעצם אין חילוק, ורק מצד הענין שלהיות בטוח שזה הורים שלו, בוודאי יש יותר ענין בגוים לבקש אימם, מבישראלים. ובישראלים הלא יש הזקה רוב שגם אביו באמת אביו, ורק אולי בדיני שמים, בענין רפואה, לא סופכים על חזקתו, או משהו כזה, ולפיכך לכתחילה, מקפידים להתפלל בשם האם.

והשיב רבינו להרב אלימלך בלוט שאין לומר שבתפילה שיש להזכיר שם האם זה מחמת עניין של כיבוד אם, דהלא לא מוטל על אחרים חיוב לכבד אימו של מישהו אחר!

שו"ת יחווה דעת חלק ו סימן ס
שאלה מגר צדק: האם מותר לו להתפלל על אביו הנכרי השוכב על ערש דוי, שה' ישלח דברו וירפאהו, והאם לאחר מותו יוכל לומר קדיש לעילוי נשמתו?

תשובה: כתב בשלחן ערוך יורה דעה (סימן קנח סעיף א'): עובדי עבודה זרה אסור להצילם אם נטו למות, ואין לרפאותם אפילו בשכר, אם לא במקום איבה. וכתב הגאון בעל כנסת הגדולה בספרו דינא דחיי (לאוין מה, דף נא ע"ד), שנראה לו שהרמב"ם שהיה רופא לישמעאלים בארץ מצרים, מפני שאין הישמעאלים עובדי עבודה זרה, וכל שאינו עובד עבודה זרה מותר לרפאותו אפילו בחנם, אף על פי שאין לחוש לו משום איבה + והנה בספר דינא דחיי שם, עמד על מה שכתב הסמ"ג שהרמב"ם היה רופא לישמעאלים במצרים, מפני שהיה חושש לאיבה. והקשה על זה, שתיפוק ליה שהישמעאלים אינם עובדי עבודה זרה. וכתב, שאפשר דקים ליה להסמ"ג שהישמעאלים במצרים היו עובדי עבודה זרה, ואינם כמו התוגרמים שבארצותינו שאינם עובדים עבודה זרה. שארץ מצרים מלאה גילולים. ע"ש. ותמיהני, שהרי הרמב"ם (בפרק יא מהלכות מאכלות אסורות הלכה ז') כתב, כל נכרי שאינו עובד עבודה זרה כגון אלו הישמעאלים, יינם מותר בהנאה. וכן הורו כל הגאונים. אבל אותם שעובדים עבודה זרה יינם אסור בהנאה. עכ"ל. וכן פסק מרן השלחן ערוך ביורה דעה (סימן קכד סימן ו'). מבואר יוצא שהישמעאלים יינם מותר בהנאה, כיון שאינם עובדי עבודה זרה. ואף על פי שבספר האשכול חלק ג' (עמוד קנ) כתב שבזמן הזה הישמעאלים עובדי עבודה זרה הם וכו', בצדה תברא ששם הביא תשובת הגאון שישמעאלים אינם עובדי עבודה זרה. ועיין עוד בחידושי הר"ן (סנהדרין סא:), ובחידושי הריטב"א (עבודה זרה נז:). ע"ש. ומה שהקשה בספר טהרת המים (מערכת י' אות כז) על דברי הרמב"ם ומרן הנ"ל, שהרי הישמעאלים זורקים אבנים למרקולים, וכמו שכתב הר"א אבן עזרא וכו'. אשתמיטתיה תשובת הרמב"ם (הוצאת פריימן סימן שסט), שהקשו לו כן, ותיירץ שאמנם כן היו עושים הישמעאלים מקדמת דנא, אבל כיום הם אומרים נשליך אבנים בפני השטן וכו', ולעולם אינם עובדים ע"ז. ע"ש. וכן המנהג פשוט להתיר בהנאה מטעם זה סתם יינם של ישמעאלים, וכמ"ש בשו"ת קול אליהו ח"א (חיו"ד סימן כג), ובשו"ת נחפה בכסף ח"ב (חיו"ד ס"ס ד'). וכ"כ הגאון רבי יצחק בן ואליד בשו"ת ויאמר יצחק (חיו"ד סימן נב), והגאון רבי אליעזר די טולידו בשו"ת משנת ר"א ח"ב (חיו"ד סימן ט - י'), והגאון הראשון לציון יש"א ברכה בשו"ת בני בנימין (סימן ו'). ע"ש. ולפי זה הדבר ברור שאם הוריו של הגר צדק ישמעאלים, והם חולים, מותר להתפלל עליהם לרפואה שלימה, כיון שאינם עובדי עבודה זרה. וכן מתבאר בכסף משנה (פרק י' מהלכות עכ"ס הלכה ב'). ע"ש. ולכאורה יש מקום לומר שאפילו אם הוריו נוצרים שמשתיים שם שמים ודבר אחר, אין דינם כעובדי עבודה זרה, לפי מה שכתבו התוספות סנהדרין (סג:), שבני נח לא הוזהרו על השיתוף... ואיך שיהיה יש לומר שדוקא לרפאות הנוצרים שעושה מעשה בידים אין להתיר שלא במקום איבה, משא"כ להתפלל עליו לפני השם יתברך אשר בידו נפש כל חי, ואם אין הנכרי הזה ראוי לרפואה שלימה, ה' הטוב בעינינו יעשה, והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אוותה ויעש. לפיכך אין לאסור בזה כלל. וכל שכן אם הגוי עצמו מבקש שיתפללו עליו, שמזה נראה שיש לו אמונה בהשם יתברך שלא יפלא ממנו כל דבר, שמותר להתפלל עליו.

וכן בקודש חזיתיה להגאון רבי יצחק עטייה בספר רוב דגן (בקונטרס אות לטובה סימן מה), שנשאל אם מותר ללחוש ולהתפלל על גוי חולה שיתרפא, והשיב, שאם הוא בידוע ומכירו שהוא מחסידי אומות העולם ושומר שבע מצות של בני נח, פשוט מאד שמותר לברכו ולהתפלל עליו שיתרפא, אבל אם הוא מסופק בו, ואינו מכיר במעשיו, יתפלל עליו שיחזור למוטב ויתרפא, וכמו שאמרו בברכות (י) במעשה של ברוריא, יתמו חטאים ולא חוטאים, וכשם שמפרנסים עניי גוים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום (גיטין נט:), כן יש להתיר להתפלל על גוים חולים שיתרפאו. ואפשר דחיובא נמי איכא להתפלל עליהם מפני דרכי שלום. ומה גם אם תהיה שעת רצון שיתרפא, יהיה קידוש ה' בדבר. וגם אפשר שעל ידי כך יתגיייר ויהיה גר צדק. ורב אחאי הרב הגדול כמהר"ר אליהו קצין הביא לנו ראייה ממעשה רב שאלישע הנביא ירפא את נעמן מצרעתו. ועל ידי כך נעשה גר צדק (צ"ל גר תושב. עיין סנהדרין צו:). וכל שכן בזמן הזה שאנו בגלות, וצריכים לנו להם. והוסיף, שבא מעשה ליד אביו הגאון הצדיק רבי יהודה קצין, שבא אליו גוי אחד ותינוק מוטל בידו כמו פגר מת, ואחר שלחש עליו ובירכו, נתרפא מיד, ויצא ממות לחיים, ונעשה קידוש ה'. ומה שכתב מרן השלחן ערוך (ד"ו/ד') (סימן קנח) שאין לרפאותם אפילו בשכר אם לא במקום איבה, זהו לעובדי עבודה זרה ממש, אבל בזמן הזה שאינם עובדי עבודה זרה שפיר דמי, ובפרט היכא דאיכא איבה, שצריך להתפלל ולברך. עכ"ל. ועל פי זה פסק הגאון רבי חיים פלאג"י בשו"ת חיים ביד (סימן לג), ביהודי שיש לו שותף גוי, ועושה לו טובות, וחלה הגוי, שמותר להתפלל עליו שיתרפא, והביא ראייה מדברי הרוב דגן הנ"ל, וכתב, שמכל שכן בנידון דידן שעושה לו טובות, שלא להיות כפוי טובה, שבודאי שמותר לו להתפלל עליו. (ובו בפרק נשאל גם כן אם מותר לכתוב קמיע לחולה גוי, והתיר לכתוב נוסח תפלה בלי הזכרת שם שמים, ושיהיה בכתב רש"י, ולא בכתיבה אשורית). וכן עשה מעשה בגוי אחד שחלה ונטה למות, ושלח הגוי לבקש מהרב שיתפלל עליו, וכן עשה, וחלם הגוי שתפלת הרב עשתה פירות, והיה קידוש ה' גדול על ידי כך. ע"ש. וגם בנידון דידן שרוצה הגר להתפלל על אביו הגוי שיתרפא מחוליו, רשאי לעשות כן, ואפשר דמצוה נמי איכא, שהרי הוא הביאו לעולם וגידלו עד שנעשה חי נושא את עצמו. ואף על פי שאמרו חכמים גר שנתגיייר כקטן שנולד דמי, (יבמות מח:), ומטעם זה אמרו (ביקודשין יז:), שאין הגר יורש את אביו מן התורה, מכל מקום יש זיקה כל שהיא כלפי אביו, שגוי שנתגיייר, והיו לו בנים בגיותו, ונתגייירו, קיים פריה ורביה, כדברי רבי יוחנן ביבמות (סב). ועיין בתוספות שם. וכן פסקו הטור והשלחן ערוך אבן העזר (סימן א' סעיף ז'). וכן הגר אסור לקלל אביו ואמו אף על פי שהם רשעים גמורים, כדי שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה. (הרמב"ם בפרק ה' מהלכות ממרים הלכה יא, והטור והשלחן ערוך יורה דעה סימן רמא סעיף ד'). והוא הדין לענין זה שראוי להתפלל עליהם שיחיו ויחזרו למוטב, וכדברי הרוב דגן הנ"ל + וכיו"ב כתב החתם סופר חאה"ע ח"ב (ס' מא ד"ה ולולי), שאין לומר שמכיון שגר שנתגיייר כקטן שנולד דמי אין בניו נקראים על שמו כלל, שא"כ מה הוא זה שכתוב: וכי יגור אתך גר, המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו, ומנין לו בנים זכרים שמילתם מעכבתו מפסח. אלא ודאי שאף הבנים שנולדו לו בהיותו גוי מתיחסים אליו בכמה ענינים. ע"ש. ובקשתי לו חבר ומצאתי מי שכתב כן מטעם אחר, והוא הגאון אור שמח בספרו משך חכמה (פרשת בא) בד"ה וכל עבד איש, שכתב בשם חתנו הגאון ר' אברהם לופטביר, כי מכיון שכתב הרמב"ם (הל' עבדים פ"ט ה"ב) שעכ"ס יכול למכור בניו ובנותיו, ויש לו קנין בהם, ואם נתגיייר האב, יש לו קנין בבניו שלא נתגייירו, והרי הם כעבדיו, ומעכבים אותו מעשיית פסח כל זמן שלא מלו. עש"ב. וכן הוא בספר זרע אברהם (ס' לא). והובא בספר פרדס יוסף פרשת בא (יב מה) עש"ב, אלא שהתוספות יבמות (מח רע"א) כתבו בפשיטות שמילת בניו שנולדו בהיותו עכו"ם אינה מעכבתו מפסח. ע"ש. וכבר תמה מזה הבית יצחק (אה"ע ח"א ס' כט אות ב) ע"ד החת"ס הנ"ל. ע"ש. וע"ע בחי' מהר"ם שיק על תרי"ג מצות (סימן יז). ובספר כלי חמדה (ס"פ לך לך). ואכמ"ל. +. וגם הלום ראיתי להגאון רבי עמרם בלוהם בשו"ת בית שערים (חלק יורה דעה סימן רכט), שאחר שהאר"ק בענין זה בטוב טעם ודעת כי ה' הטובה עליו, העלה שמותר להתפלל על חולים גוים שיחיו, אף על פי דברי הכסף משנה (ריש פרק י' מהלכות עבודה זרה), שכל שאינו עובד עבודה זרה מותר לרפאותו ולהצילו ממתה, ונכרים בזמן הזה לאו עובדי עבודה זרה הם. ומכל שכן כשמבקשים להתפלל עליהם, שנראה שמאמינים באלקי ישראל. והרי בן נח אינו מוזהר על השיתוף. ועוד שלדעת מהרש"ל מותר להצילם ממתה אלא שאינו מחוייב לעשות כן, ואפילו לדברי האוסרים אינו אלא מדרבנן, ועוד שאפילו נאמר שאסור לרפאותם, מכל מקום להתפלל עבורם מותר, כי השם יתברך יודע כל מעשה אדם ומחשבותיו, וכל רז לא אניס ליה, ואם יודע שאין החולה הזה מקיים שבע מצות, לא ישמע תפלתו על החולה הזה. ואם יודע שהוא מקיים ותועיל תפלתו עליו הרי אז באמת מותר להצילו מרדת שחת. ולכאורה יש להביא ראייה לזה ממה שהתפלל אברהם אבינו על אבימלך וכו'. אך יש לומר שאין למדים מקודם מתן תורה. וגם מאלישע שרפא צרעת לנעמן אין ראייה, ששם עשה משום איבה. (ויותר נכון לומר שהנביא ידע שיוכל לרפאו ויהיה קידוש ה' בדבר, כמו שהיה כן בסופו של דבר, וכן נאמר במלכים ב' (ד ח): יבא נא אלי וידע כי יש נביא בישראל). אבל יש ראייה ממרדכי שהציל את אחשורוש מבגתו ותרש שזממו להמיתו, אלמא שדוקא להצילו בידים אסור, אבל לסבב הצלתו מותר. והכא נמי להתפלל בעדו שפיר דמי. עכ"ל. ויש מקום לסלסל ולפלפל בדברי קדשו. ואכמ"ל. על כל פנים נראה שהדבר נכון שמותר להתפלל על גוי חולה שיחיה

ויחזור למוטב, וכמו שכתב גם כן הגאון מהר"י עטייה הנ"ל. וכל שכן בנידון דידן שמותר לגר להתפלל לרפואת אביו, כיון שהוא הביאו לחיי העולם הזה, ועל ידי כך זכה להכנס תחת כנפי השכינה ולחיי הנצח.

ואחרי הודיע ה' אותנו את כל זאת, נראה שאחר מות אביו של הגר, וכן לאחר מות אמו, נכון שיאמר עליהם קדיש לעילוי נשמתם, שכבר כתבו התוספות בסוטה (י: אודות מה שהתפלל דוד על אבשלום בנו להצילו מדינה של גיהנם ולהכניסו לחיי העולם הבא, שמה שאמרו בסנהדרין (קד) ברא מזכה אבא, אבא לא מזכה ברא, שנאמר ואין מידי מציל, נראה שזהו בלא תפלה, שאין נמנעים מלהעניש את הבן, מפני כבודו של אביו שהוא צדיק, וכמו שאמרו שם אין אברהם מציל את ישמעאל וכו'. אבל תפלה של אביו שפיר מצילתו מגיהנם ומכניסתו לגן עדן. ע"ש. וכן כאן אף על פי שאין הגר מתייחס אל אביו, שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, מכל מקום כיון שהוא הולידו והביאו לחיי העולם הזה, וגרם שיזכה להסתפח בנחלת ה' ולהכיר האמת, ראוי הוא להתפלל בעדו להצילו מבאר שחת ולהכניסו לעולם הבא, ולא גרע מאיש זר שאינו קרוב לנפטר, שיש תועלת בקדיש שאומר לעילוי נשמת הנפטר, וכמו שכתב בשו"ת מהר"י קולון (שרש מד); ומכל מקום אמת הוא שנהגו שאפילו איש זר שאינו קרוב כלל למת, אומר קדיש עבורו, אלא שאינו נוטל כל כך קדישים כמו אלה שאומרים קדישים על אב ואם, ותמיד עושים פשרה, שהזר אומר שלישי או רביעי ממכסת הקדישים, והשאר נוטלים הבנים בשביל אב ואם. ע"ש. והגאון רבי חיים פלאג' בשו"ת חיים ביד (סימן קיד) כתב, ששמע מפה קדוש מר זקנו הגאון החקרי לב, כי מה שנהגים באיזמיר ובכמה קהלות שנותנים קדיש בתרא להרב מרא דאתרא, לפי שהקדיש נועד להגן על נפש הנפטר להצילו מדין גיהנם, ויש כמה נפטרים מישראל שלא זכו לבנים שיאמרו קדיש עליהם, לכן תיקנו שהמורה צדק אומר קדיש הנ"ל לעילוי נשמתם וכו'. ע"ש. וזה על פי מה שכתב רבינו האר"י בשער הכוונות בדרוש הקדיש, שקדיש בתרא שלפני עלינו לשבח מסוגל להעלות כל הנשמות וכו', ולכן אומרים אותו היתומים לעילוי נשמת אביהם ואמם, ולכן נקרא קדיש יתום וכו'. ע"ש. (והובא בספר כף החיים סימן נה אות כ'). וכן כתב הגאון רבי יוסף חיים בשו"ת רב פעלים חלק ד' (חלק אורח חיים סימן ז'). ע"ש. ועיין בשו"ת מהראנ"ח (סימן עז), ובשו"ת כנסת יחזקאל (חלק יורה דעה סימן מה), ובשו"ת בית יהודה עייאש חלק א' (סימן יט), ובשו"ת סמא דחיי (חלק יורה דעה סימן ט). ואכמ"ל. והן אמת שראיתי בספר חסידים (סימן תשצ) שכתב, וגר המבקש על אביו ואמו לא יועיל להקל מדינם. וכתב בהגהות מקור חסד שם בשם הרמ"א, דהיינו טעמא לפי שאין הבן מתייחס אליהם, שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי. נראה שהכוונה שאינו מועיל כל כך כמו הבן, אבל על כל פנים יש תועלת בתפלתו ובקדיש שאומר לא פחות מאיש זר שאינו קרוב וגואל. וכמו שכתב בספר חסידים עצמו שם (בראש סימן תשצ), שנכרי שעשה טובות לישראל יכולים לבקש מהקדוש ברוך הוא ולהתפלל עבורו שיקל בדינו. וכן אמרו בירושלמי (פרק ג' דמגילה הלכה ז'), אמר רבי יוחנן, צריך לומר (בפורים) וגם חרבונא זכור לטוב, לפי שדיבר על המן. (וכן הוא בשלחן ערוך או"ח/ סוף סימן תרצ). וכן יכולים לבקש על מומר שעשה טובה ליהודים. ע"ש. ובנידון דידן אין לך טובה גדולה מזו שהביאו לעולם הזה, כדי שיזכה לחיי העולם הבא. ובודאי ראוי ונכון שיאמר עליו קדיש. ואפילו המאבד עצמו לדעת שאין לו חלק לעולם הבא, בניו אומרים עליו קדיש, וכמו שכתב החתם סופר (חלק אבן העזר סוף סימן סט). והביא ראיה ממעשה דוד עם אבשלום בנו הנ"ל, וכן מרבי מאיר שהעלה מגיהנם את רבו אלישע בן אבויה שכפר בעיקר, ורבי יוחנן הכניסו לחיי העולם הבא. כמו שאמרו בחגיגה (טו:). ע"ש. ועיין עוד בפתח הדביר חלק ג' (סימן רפד סק"י) שבנו של מאבד עצמו לדעת לא ימנע מקדיש והפטרה בצבור לעילוי נשמת אביו, וכמו שכתב הרב מעבר יבוק (מאמר ג' פרק כא), שטוב להתפלל גם על רשע ולעשות צדקה לכפרת עוונותיו. ואדרבה ראוי לבן שיתאמץ ביתר שאת ולעשות כל דבר שיש בו לעילוי ותיקון נפש המת. ועיין עוד בשו"ת רב פעלים חלק ג' (חלק יורה דעה סימן כט - ל), ובשו"ת שערי רחמים חלק ב' (חלק יורה דעה סוף סימן לב). ועיין במדרש תלפיות (ערך חלק לעולם הבא) בשם רבינו בחיי (סוף פרשת אחרי מות), שכל אלו שאין להם חלק לעולם הבא, בחסדי השם יתברך ורחמי ה' הם ניזונים ונהנים מכמה אוצרות צדקה הגנוזים לאותם שלא זכו וכו'. ע"ש. ועיין בשו"ת יביע אומר חלק ו' (חלק יורה דעה סימן לו), שהבאנו הדברים ביתר אריכות). והן עתה ראיתי להגאון רבי אהרן וואלקין בשו"ת זקן אהרן חלק ב' (סימן פז) שנשאל בנידון דידן, וצידד גם כן שרשאי לומר קדיש לעילוי נשמת אביו הנכרי, אלא שאין חיוב בדבר, ושוב דן לומר שנראה כדבר התמוה לרבים, ובפרט שאין אנו יודעים סוד עליית נשמה על ידי הקדיש וכו'. ע"ש. אבל לדידן שהכל אומרים קדיש ביחד, ואינו פוגע בזכותם של אחרים, נראה לי ברור שאין למנוע מהגר - צדק לומר השכבה וקדיש ולהתפלל לעילוי נשמתו של אביו. וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים. [ויש לציין מה שכתב הגאון רבי יוסף יוזפא בספר יוסף אומץ (עמוד שלא) שתיקון אמירת קדיש וברכו בלבד, זהו רק לעמי הארץ, אבל לימוד תורה מועיל שבעתים מכל התפלה והקדישים. ואם הבן מחדש חידושי תורה אין ערך גדול יותר מהכבוד שזוכה אביו בישיבה של מעלה. ולכן כל אב על אב ואם ירבה כל מה שאפשר בלימוד התורה. ע"ש. וכן כתב בספר יסוד ושורש העבודה (בצוואה שבסוף הספר), ובשו"ת בית רידב"ז (בצוואה שבסוף הספר). ואכמ"ל].

בסיכום: גר צדק רשאי להתפלל לרפואת אביו הנכרי בחוליו. וגם רשאי לומר קדיש עליו לאחר פטירתו לעילוי נשמתו. והוא הדין לאם הגר צדק.

שו"ת ממעמקים חלק ד

שאלה ט"ז

ברין אי מותר לומר מי שברך עבור חולנית נכרית

שאלה: אחרי שזכינו שריחם ה' על פליטת ישראל להוציא ממסגר אסיר, מכית כלא יושבי הושך, וכל הכתוב לחיים ראה אור גדול, אור חסדי ישועת ה' לתת להם אחרית ותקוה, וביניהם הילד יהודה שנכרית אחת הכיאת אותו לקהלה כקוננא שהוריו הי"ד החביאו אותו אצל הנכרית הזאת וכידה סכתב כתוב על ידם וכו כתובת קרוביהם בארצות הכרית ובקשה שיעזרו בכל יכלתם להשיב את הילד הזה לחיק עמו, ואכן השתוללה הקהלה בדבר הזה למצוא את קרובי הילד שקיבלו אותו בזרועות פתוחות והריקו עליו אהבה ורחמים לנדלו ברוח אבותיו, הלא הוא הרכ ר' יהודה הנמצא כיום בניו יורק.

הנהגה כעבור זמן כמה לפני נכרית זו ובקשה בפיה, היות שהיא חולה מאוד וכפי ששמעה נוחנים היהודים להתפלל עבור חולים, לכן היא סקשת שיתפללו עבורה והיא בטוחה שכוכות שהצילה את הילד תתקבל התפלה והיא תכריא, והשאלה היא האם מותר לנו להתפלל עבור נכרים ולומר בשבילם מי שברך.

תשובה: בגיטין (סא) גרסינג, תיר ספרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל ומקריין חולי נכרים עם חולי ישראל וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום.

ובשו"ע יו"ד סי' קנ"א סעיף י"ב נמי פסקינג, מותר לפרנס עניהם ולבקר חוליהם ולקבור מתיהם ולהספידן ולתום אבליהם משום דרכי שלום.

בשו"ת חיים ביד סימן ג"א כתב בעכרים שעושה עמו סחורה ומרויח ממנו מותר לישראל להתפלל שיחיה וגם ליתן צדקה שיתרפא דאין בזה משום לא תחנם עיי"ש.

וגם בס"ח מביא שמוחר להתפלל בעד נכרי ששלחו למרחקים שישוב לשלום, שלא יבקש עליו עלילות, ועי' שם בספר הסידים סי' רנ"ו ותשמ"ו דאיתא שם, שמעתי שצדיקי הדור שבאו עכרים לבקש ברכתם, שהתפללו עבורם.

לכן נראה לי דבנידון דידן ודאי דמותר להתפלל עבור הנכרית הזאת ואין כאן משום לא תחנם הואיל ועשתה מעשה חסד גדול כזה להציל נפש מישראל ממות וחילצה אותו מידיהם הטמאות של הגרמנים הארורים. לכן מותר להתפלל עבורה ולומר מי שברך, וכן הוריתי לעשות.